

ВПЛИВ РІЗНИХ ВАРІАНТІВ ПІДБОРУ НА МОЛОЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЕКСТЕР'ЄРНИЙ ТИП КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

При розведенні тварин за лініями одним із методів підбору є крос ліній, який супроводжується найчастіше однорідним підбором з обов'язковим врахуванням поєднуваності ліній. Вважають, що цінні якості однієї лінії, доповнюючи якості іншої або виправляючи характерні для неї недоліки, збагачують в своєму поєднанні спадковість потомства, яке одержують при міжлінійних кросах [1, 2]. У селекції молочної худоби одним із важливих питань щодо ефективності ведення заводських ліній у породі є необхідність постійного їхнього моніторингу за допомогою комп'ютерного аналізу на основі

створеної бази даних племінних господарств при внутрішньолінійному розведенні, кросах ліній, поєднанні окремих бугаїв. Постійний процес системного моніторингу секційної інформації є запорукою генетичного поліпшення стад за продуктивністю і екстер'єром потомства, за рахунок пошуку найбільш вдалих поєднань ліній із залученням серед продовжувачів ліній бугаїв-лідерів порід [2, 3, 4]. Тому метою проведених нами досліджень було вивчення ефективності впливу поєднання різних ліній на екстер'єрний тип та молочну продуктивність корів-первісток української чорно-рябої молочної породи ПАФ «Єрчики».

Нами було проведено лінійну оцінку екстер'єру корів української чорно-рябої молочної породи отриманих при внутрішньолінійному розведенні та різних міжлінійних кросах.

Встановлено, що корови різних лінійних поєднань за груповими ознаками і загальною оцінкою 100-бальної системи лінійної класифікації суттєво відрізняються між собою. Загалом досліджувані тварини різних поєднань за всіма комплексами 100-бальної системи отримали досить високі оцінки (від 79,4 до 82,6 балів), що відповідає класам «добре» і «добре з плюсом» згідно з міжнародними рекомендаціями. Кращими за груповими ознаками та узагальнюючою оцінкою виявилися тварини, отримані у результаті внутрішньолінійного розведення Елевейшна (батько)-Старбака (мати) і Старбака-Старбака, а також – міжлінійного кросу Валіанта і Старбака. Потомство отримане при внутрішньолінійному підборі лінії Чіфа, а також її крос з плідниками усіх материнських ліній характеризується найменшими оцінками більшості групових ознак. Різниця між потомками кращих і гірших поєднань склала за комплексами ознак, що характеризують молочний тип – 2,5 балів, кінцівки – 2,4, вим'я – 2,7 і загальну оцінку – 1,5 балів, при достовірній різниці ($P < 0,05-0,001$).

Спостерігається деяка відмінність між коровами української чорно-рябої молочної різних кросів і внутрішньолінійних поєднань за окремими описовими ознаками 9-бальної системи лінійної класифікації. За описовими ознаками обстежених корів різних поєднань абсолютну перевагу встановити не вдалося. Кращими за описовими ознаками виявилися тварини наступних поєднань: Елевейшна-Старбака, Старбака-Старбака, Валіанта-Старбака, гіршими – потомки лінії Чіфа у всіх варіантах підбору. Тварини незалежно від лінійної належності і варіантів підбору отримали низькі оцінки за кут ратиць і центральну зв'язку, дані ознаки необхідно поліпшувати шляхом підбору бугаїв-плідників препотентних за цими екстер'єрними показниками.

Селекція корів молочного напрямку продуктивності проводиться, в основному, за кількісними показниками молочної продуктивності, тому саме рівень молочної продуктивності корів є основним «мірилом» ефективності використання того чи іншого поєднання ліній.

Тварини, отримані у результаті кросу різних ліній і внутрішньолінійного розведення суттєво відрізняються за показниками молочної продуктивності.

Показники молочної продуктивності дочок бугаїв різних поєднань певним чином «копіюють» показники лінійної оцінки. Найкращою молочною продуктивністю характеризуються тварини наступних поєднань: Елевейшна-Старбака, Старбака-Старбака, Валіанта-Старбака, гіршими – потомки лінії Чіфа у всіх варіантах підбору і лінії Валіанта, отримані у результаті внутрішньолінійного розведення. Нами встановлено, що корови-первістки всіх ліній мали досить високий надій молока за 305 днів лактації (від 5068 до 5839 кг) та рівень молочного жиру і білка (відповідно від 183,4 до 211,5 і від 155,6 до 179,4 кг). Слід відзначити досить низьку жирномолочність від (3,55 до 3,74 %) і досить високу відносну молочність корів (від 863 до 1035 кг). Достатньо вдалим є використання бугаїв плідників лінії Старбака, як з материнської, так і з батьківської сторін. Потомки від таких поєднань відзначилися високими надоями і відотною молочністю. Тобто, результати наших досліджень свідчать про значну фенотипову мінливість більшості ознак молочної продуктивності і про доцільність постійного моніторингу, а також виявлення кращих поєднань тварин і повторне їх використання як при внутрішньолінійному розведенні, так і при кросуванні ліній.

Отже, на показники молочної продуктивності і екстер'єрний тип достовірно впливають лінійні поєднання, дані закономірності необхідно врахувати у подальшій племінній роботі з заводськими стадами ПАФ «Єрчики» при складанні планів підбору, що сприятиме збільшенню молочної продуктивності і покращенню екстер'єрного типу.

Література

1. Димчук А. В. Молочна продуктивність корів подільського заводського типу української чорно-рябої молочної породи за різних варіантів підбору. *Розведення і генетика тварин*. 2008. Вип. 42. С. 55–62.
2. Хмельничий Л. М., Салогуба А. М., Бондарчук В. М., Шевченко А. П. Молочна продуктивність корів одержаних при внутрішньолінійному підборі та міжлінійних кросах. *Збірник Житомирського національного агроєкологічного університету*. 2015. № 2 (52). Т. 3. С. 51–56.
3. Пелехатий М. С., Кочук-Яценко О. А. Лінійна оцінка екстер'єру корів українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних порід та її вплив на їх молочну продуктивність в аналогічних умовах. *Вісн. ЖНАЕУ*. 2013. № 2. т. 2. С. 154–169.
4. Рубан Ю. Д. Теорія і практика розведення великої рогатої худоби за лініями. *Розведення і генетика тварин*. 2005. Вип. 38. С. 91–96.

